HDZ Bosne i Hercegovine HNS epp

IZBORNI PROGRAM HDZ BIH

Opći izbori 2026.

RAVNOPRAVNOST ZA ŽIVOT

IZBORNI PROGRAM HDZ BIH

Opći izbori 2026.

RAVNOPRAVNOST ZA ŽIVOT

Sadržaj:

UVODNA RIJEČ 5

RAVNOPRAVNOST ZA ŽIVOT 6

1. RAST I RAZVOJ 9
1.1. Konkurentno i inovativno gospodarstvo 10
1.2. Modernizacija i izgradnja javne infrastrukture 12
1.3. Učinkovita i odgovorna javna uprava 14
1.4. Razvoj digitalnog društva 15
1.5. Energetska tranzicija 17

2. KVALITETA ŽIVOTA 21
2.1. Demografska revitalizacija, obitelj i mladi 22
2.2. Znanost i obrazovanje 23
2.3. Zdravstvena i socijalna zaštita 24
2.4. Zaštita dostojanstva hrvatskih branitelja 26
2.5. Kultura, mediji i sport 27
2.6. Zaštita prirodnih resursa 28

3. RAVNOPRAVNOST I SIGURNOST 31
3.1. Društvo ravnopravnih naroda 32
3.2. Reforma pravosuđa i borba protiv korupcije 33
3.3. Jačanje unutarnje sigurnosti 34
3.4. Ravnomjeran regionalni razvoj 36
3.5. Ubrzanje EU i NATO puta 37

Naša strategija i vizija

Stvaramo pravednije društvo i poboljšavamo kvalitetu života svakog čovjeka, uz uvažavanje i očuvanje višenacionalnog karaktera BiH

Osnovana 1990. godine, Hrvatska demokratska zajednica Bosne i Hercegovine stožerna je stranka hrvatskoga naroda u Bosni i Hercegovini.

Kroz 36 godina stranačkog i institucionalnog djelovanja na svim razinama vlasti, Hrvatska demokratska zajednica BiH od povijesnog je nacionalnog pokreta stasala u dugoročnog zaštitnika ustavnih prava hrvatskoga naroda, kao i promicatelja mira i stabilnosti društva te predvodnika razvojnih i integracijskih procesa u Bosni i Hercegovini.

U vremenima rastućih sigurnosnih i geopolitičkih izazova, očuvanje temeljnih vrijednosti hrvatskoga naroda te unutarnje stabilnosti i funkcionalnosti ključni su preduvjeti za postizanje strateških ciljeva koji će omogućiti održivi napredak i europsku budućnost Bosne i Hercegovine.

Sukladno, očuvanje ustavnog poretka i trajna zaštićenost Ustavom definiranih prava hrvatskoga

kao konstitutivnog naroda predstavljaju temeljne prioritete našega djelovanja, uz sveobuhvatne politike usmjerene na svakodnevnu izgradnju stabilnog okružja, suvremenog društva i prosperitetnih prilika za sve žitelje. U tom postupku, demokratski mehanizam izbornih procesa iznova nas okuplja u promišljanju politika i iskazivanju povjerenja u oblikovanju nacionalne i državne budućnosti.

Diljem svijeta, izborni procesi predstavljaju ključan element u dugoročnom usmjeravanju i oblikovanju političkih i socioekonomskih prilika. U Bosni i Hercegovini, izborni procesi nose dodanu vrijednost očuvanja nacionalne ravnopravnosti, ustavnog integriteta i stabilnosti države.

Opći izbori, koji će se održati 4. listopada 2026. godine, predstavljaju presudan trenutak u oblikovanju unutarnjih okolnosti, ali jednako tako i postizanju potrebnih vanjskopolitičkih prioriteta BiH. Sve češći nasrtaji na ustavno-pravni okvir Bosne i Hercegovine i prava koja hrvatski narod baštini Daytonskim naslijeđem i svojom ulogom u obrambeno-osloboditeljskom Domovinskom ratu zahtijevaju političko djelovanje koje je kroz desetljeća izazova dokazalo svoju spremnost, sposobnost i kontinuitet djelovanja u zaštiti ustavnog okvira, prava i interesa hrvatskoga naroda i Bosne i Hercegovine.

Ravnopravnost za život

„HDZ BiH – Strateški okvir 2030.“ sveobuhvatni je dokument strateškog planiranja koji datira iz 2022. godine. Njime su potvrđeni ne samo temeljni prioriteti, već i dugoročno djelovanje Hrvatske demokratske zajednice BiH u implementaciji svih važnijih pitanja za hrvatski narod i europsku Bosnu i Hercegovinu.

Jasno određeni ciljevi i strateška vizija kojima je oblikovano ukupno djelovanje HDZ-a BiH i njegovih dužnosnika iz navedenog Strateškog okvira 2030. reflektirani su u Izbornim programima za Opće izbore 2022. te 2026. godine.

Hrvatska demokratska zajednica Bosne i Hercegovine želi stabilnu, sigurnu i jaku Bosnu i Hercegovinu, organiziranu na načelima potpune ravnopravnosti tri konstitutivna naroda i kvalitetnih životnih uvjeta svih njezinih građana kroz promociju slobodnog tržišnog gospodarstva i socijalne osviještenosti.

Vizija Bosne i Hercegovine 2030. godine:

> *Bosna i Hercegovina je moderna, europska država ravnopravnih konstitutivnih naroda i građana, kvalitetnih životnih uvjeta i očuvanih prirodnih resursa.*
> *Hrvatski narod u Bosni i Hercegovini živi u europskoj i sigurnoj državi, u punoj ustavnoj i institucionalnoj ravnopravnosti s ostalim konstitutivnim narodima, prepoznatljivog identiteta i kulture gradeći ekonomski prosperitetno, obrazovano i moderno društvo.*

Sva ključna pitanja definirana u javnim politikama Hrvatske demokratske zajednice BiH ostvarivat će se kroz djelovanje u tri temeljna razvojna usmjerenja:

1) Rast i razvoj
2) Kvaliteta života
3) Ravnopravnost i sigurnost

Svaki od istaknutih razvojnih usmjerenja ostvarivat će se s ciljem daljnjeg stvaranja pravednijeg društva i poboljšanja kvalitete života svakog čovjeka uz uvažavanje i očuvanje višenacionalnog karaktera BiH.

„Ravnopravnost za život“ je Izborni program HDZ-a BiH za Opće izbore 2026. s ključnom porukom:

Ravnopravnost
=
Temelj

Kvalitetan život
=
Cilj

HDZ BiH
=
Rješenje

1.
RAST I RAZVOJ

1.1. Konkurentno i inovativno gospodarstvo

Temeljni uvjet za održiv gospodarski rast i razvoj jest konkurentno i inovativno gospodarstvo. Takvo gospodarstvo sposobno je prilagoditi se brzo-rastućim zahtjevima unutarnjeg i globalnog tržišta, kao i potrebama stanovništva koje iziskuje kvalitetne poslovne prilike i stabilna radna mjesta.

Tehnološki i organizacijski adaptirano gospodarstvo omogućuje stvaranje novih, kvalitetnih radnih mjesta i karijernih prilika za mlade i obrazovane osobe koje tek stupaju na tržište rada. HDZ BiH će nastaviti predvoditi javne politike koje doprinose stvaranju povoljnijih uvjeta za rast postojećih i osnivanje novih poduzeća - kao trajnog oslonca konkurentnosti domaćeg gospodarstva.

Kao jednu od prioritetnih mjera, poseban naglasak stavit ćemo na pojednostavljenje poreznih propisa i porezno rasterećenje rada. To će se nastojati postići smanjenjem stope doprinosa iz plaće, uz istodobno očuvanje stabilnosti javnih fondova koji imaju važnu ulogu u održavanju socijalne solidarnosti. Zalagat ćemo se i za preispitivanje te novo definiranje neporeznih davanja, vodeći pritom računa o mogućim učincima na proračune županija i gradova/općina.

Kao donositelji javnih politika, nastavit ćemo doprinositi jačanju konkurentnosti kroz poboljšanje poslovnog okruženja i povećanje učinkovitosti tijela javne uprave. Pojednostavljenje procedura za gospodarske subjekte i poduzetnike te uvođenje novih oblika poticajnog financiranja za perspektivne gospodarske sektore, osobito one čije se poslovanje temelji na inovacijama, predstavljat će visoki prioritet gospodarske politike. HDZ BiH i dalje će pružati snažnu potporu mikro, malim i srednjim poduzećima, s osobitim naglaskom na smanjenje administrativnih opterećenja i pojednostavljenje procedura. Istovremeno, jačat ćemo razvojno bankarstvo te omogućiti gospodarstvu i jedinicama lokalne samouprave pristup financiranju važnih projekata koji potiču gospodarski razvoj i otvaranje novih radnih mjesta, dok ćemo u suradnji s međunarodnim financijskim institucijama i partnerima raditi na uspostavi fondova namijenjenih posebnim, profitabilnim i generacijskim projektima.

Razvoj tehnološki konkurentnih i održivih obiteljskih poljoprivrednih gospodarstava, obrta i poduzeća podržavat ćemo poticajnim mjerama, djelujući sa svih razina vlasti. Također ćemo se zalagati za sveobuhvatnu i institucionalnu potporu digitalizaciji te razvoj posebnih programa potpore poduzećima koja su usmjerena prema izvozu.

Na poseban način, sustavno razvijanje i podupiranje poduzetničkog duha kod mladih predstavlja važan poticaj za rast poduzetništva i obrta. Poticanjem razvoja radne snage s raznovrsnim znanjima i vještinama stvorit će se uvjeti za dugoročno pozicioniranje gospodarstva na međunarodnom tržištu i unutar globalnih lanaca vrijednosti. Zbog toga će jedan od strateških prioriteta biti provedba relevantnih programa koji će mladim osobama, osobito učenicima završnih razreda srednjih škola, studentima i drugima, na jasan, razumljiv i prihvatljiv način približiti mogućnosti pokretanja vlastitog malog poduzeća ili obrta.

Istovremeno, na poseban ćemo se način zauzimati za snažnije gospodarsko povezivanje s Europskom unijom i globalnim lancima vrijednosti. Intenzivirano približavanje unutarnjem tržištu EU-a učinit će

tržište Bosne i Hercegovine privlačnijim za strana ulaganja, čime će se osigurati značajnija investicijska sigurnost i postizanje međunarodnih standarda u svim granama gospodarstva. Postojeći zakonodavni okvir i administrativni sustav u područjima tehničkih propisa, standardizacije, ocjenjivanja usklađenosti, akreditacije, mjeriteljstva i tržišnog nadzora dodatno će se razvijati s ciljem postizanja što većeg stupnja povezanosti s tržištem Europske unije. Gospodarski subjekti ne smiju biti ostavljeni bez odgovarajuće institucionalne potpore u procesu ispunjavanja industrijskih standarda potrebnih za izvoz proizvoda.

Ubrzavanje carinskih procedura primjenom elektroničkih sustava omogućit će razmjenu podataka između carinskih organa i gospodarskih subjekata elektroničkim putem što uvodi Bosnu i Hercegovinu u mrežu zemalja zajedničkog tranzita, čini carinsko područje sigurnim i pouzdanim, a gospodarstvo konkurentnim i otvorenim.

1.2. Modernizacija i izgradnja javne infrastrukture

Kvalitetna prometna povezanost preduvjet je gospodarskog, društvenog i demografskog razvoja te instrument uključivanja Bosne i Hercegovine u europski prometni prostor. Kroz zemlju prolaze dva prometna pravca od europskog značaja - Koridor Vc i Jadransko-jonski koridor, čijim se dovršetkom i povezivanjem s mrežom prometnica višeg ranga otvaraju razvojne mogućnosti gravitacijskih područja.

U narednom razdoblju nastavit će se intenzivan rad na projektima izgradnje prometne infrastrukture:

- Ubrzanje izgradnje Koridora Vc - cilj je spajanje Mostara na mrežu europskih autocesta;
- Ubrzanje izgradnje Jadransko-jonske autoceste - cilj je osiguranje svih preduvjeta za izgradnju dionice kroz Federaciju BiH do spoja s cestom Stolac-Neum;
- Brza cesta Mostar - Polog - Široki Brijeg - Grude - granica RH - cilj je dovršiti proces izvlaštenja, nastaviti započetu izgradnju, započeti gradnju preostalih dionica, a s Republikom Hrvatskom intenzivirati razgovore o odgovarajućoj vezi brze ceste s autocestom A1;
- Brza cesta Lašva - Travnik, prolazak kroz poslovnu zonu Vitez, spajanje s autocestom na Koridoru Vc - cilj je početak izgradnje dionice prema projektnom rješenju;
- Brza cesta Kupres - Livno - granica RH - cilj je pokretanje pripreme projekta kojim se Herceg-bosanska županija povezuje s Republikom Hrvatskom i s mrežom brzih cesta u Federaciji BiH;
- Dovršetak južne obilaznice Mostara;
- Novi most na rijeci Savi između BiH i RH u Orašju - cilj je dovršiti prostorno-prometno-građevinsku studiju s elaboratom o lokaciji mosta, model financiranja te pokrenuti izradu dokumentacije;
- Autocesta Orašje - Tuzla - priprema izgradnje autoceste na području Posavske županije iz pravca Orašja;
- Modernizacija magistralnih, regionalnih i lokalnih cesta - nastavit će se s rekonstrukcijom magistralnih i regionalnih cesta, izgradnjom obilaznica urbanih zona u gradovima/općinama u kojima obilaznice još nisu izgrađene te izgradnjom dodatnih prometnih trakova na opterećenim dionicama, a nastavit će se i ulaganja u lokalne ceste putem svih razina vlasti;
- Zračna luka Mostar - cilj je pozicioniranje Zračne luke Mostar kao cargo i intermodalnog čvorišta u gravitaciji obaju koridora, uz podizanje standarda sigurnosti na razinu Europske unije;

- Željeznička infrastruktura - potrebno je analizirati opseg potrebnog ulaganja, pristupiti organizacijskom restrukturiranju te osigurati financijska sredstva za prvu fazu ulaganja u modernizaciju;

Posebno ističemo kako s Republikom Hrvatskom postoji visoka razina međusobnog razumijevanja u svim ključnim strateškim pitanjima koja se odnose na izgradnju i povezivanje infrastrukture. Takva

suradnja rezultira provedbom i potporom brojnim uspješnim infrastrukturnim projektima.

1.3. Učinkovita i odgovorna javna uprava

Učinkovita javna uprava podrazumijeva sustav koji na svim razinama vlasti odgovara na potrebe građana, društva i gospodarstva, pridonosi boljoj kvaliteti života te pojednostavljuje poslovanje gospodarskim subjektima.

Posebno ćemo poticati digitalizaciju administrativnih postupaka i razvoj novih e-usluga kako bi se ojačalo digitalno poslovanje. Digitalizacijom rada javnih tijela s kojima poduzetnici najčešće komuniciraju stvorit će se povoljnije okruženje za digitalnu preobrazbu poduzeća.

Dok veliki i srednji poduzetnici raspolažu adekvatnim kapacitetima i resursima za samostalno rješavanje poslovnih izazova, mladi poduzetnici često nailaze na ograničenja u vidu nedostatka iskustva i financijskih mogućnosti. Sukladno, odgovarajuća institucionalna i stručna potpora predstavlja nezaobilazan čimbenik u sustavnom pomaganju pokreta-

nja samostalnog domaćeg poslovanja. Zbog toga je nužno dalje razvijati sveobuhvatne institucionalne mehanizme te stvarati poticajno okruženje koje će aktivno podržavati poduzetništvo mladih kroz ulogu javne uprave kao poduzetnog partnera i mentora.

HDZ BiH će se zalagati za uspostavu modela dugoročne podrške mladim poduzetnicima na višestrukim razinama vlasti, a posebnu pozornost ćemo posvetiti i razvoju učinkovitih financijskih instrumenata koji će biti spremno dostupni za realizaciju inovativnih i perspektivnih poslovnih ideja.

Automatizacija i digitalizacija javnih usluga podrazumijeva značajno povećanje broja digitaliziranih i automatiziranih procesa unutar javne uprave, uz snažno poticanje projekata iz područja e-Uprave. Na taj se način planira unaprijediti informiranost građana, kvaliteta komunikacije te brzina i učinkovitost transakcija između institucija, građana i poduzetnika.

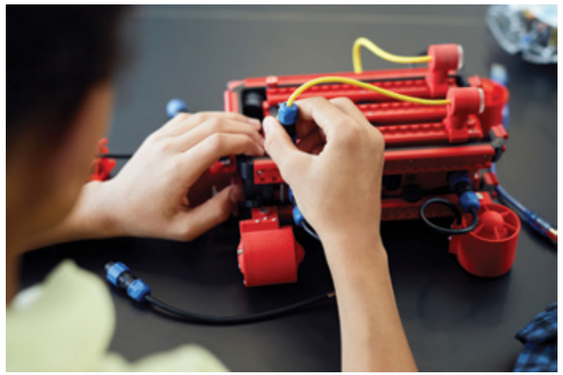
Digitalna transformacija javne uprave treba poslužiti kao temelj za korjenitu modernizaciju načina interakcije između građana, javnih tijela i institucija. Pritom ćemo osobitu pozornost posvetiti osiguravanju pune interoperabilnosti između svih razina vlasti te cjelovite dostupnosti i povezanosti javnih usluga.

1.4. Razvoj digitalnog društva

Digitalno gospodarstvo, koje obuhvaća umjetnu inteligenciju, internet stvari (IoT), poslovne modele utemeljene na obradi i analizi velikih skupova podataka, virtualnu i proširenu stvarnost, 3D ispis, strojno učenje i robotiku, značajno će promijeniti tradicionalne oblike poslovanja. Istodobno će otvo-

riti prostor za razvoj novih proizvoda, usluga i gospodarskih djelatnosti. Poduzeća će se poticati na primjenu digitalnih tehnologija te na razvoj proizvoda koji imaju manji utjecaj na okoliš, veću energetsku učinkovitost i racionalnije korištenje sirovina. Budući da mala i srednja poduzeća čine najveći dio gospodarstva i predstavljaju važno središte inovacija, imat će ključnu ulogu u procesu digitalne tranzicije.

Kroz digitalno obrazovanje i osposobljavanje potrebno je razvijati specijalizirane digitalne vještine koje će građanima omogućiti pristup kvalitetnijim

radnim mjestima i stvaranje uspješnih karijera. U osnovnom, srednjem i visokom obrazovanju nužno je modernizirati nastavne planove i programe, osobito kroz jačanje sadržaja iz STEM područja.

Stalno ulaganje u sigurnu, učinkovitu i održivu digitalnu infrastrukturu predstavlja osnovni preduvjet razvoja digitalnog društva. Do kraja desetljeća poduzećima će biti potrebni gigabitni kapaciteti te razvijena podatkovna infrastruktura za računalstvo u oblaku i obradu podataka. Jednako tako, škole i zdravstvene ustanove trebat će takvu infrastrukturu za daljnji razvoj e-Obrazovanja i e-Zdravstva.

Prioriteti HDZ-a BiH u narednom razdoblju obuhvaćat će razvoj i izgradnju širokopojasne infrastrukture te elektroničkih komunikacijskih mreža velikog kapaciteta. Zaštita kritične infrastrukture, putem suvremenih metoda, predstavlja i ključni element ukupne sigurnosti BiH.

Umjetna inteligencija (AI) ubrzano mijenja tržište rada, stvarajući nove izazove, ali i brojne prilike koje je važno na vrijeme prepoznati i iskoristiti. Umjetna inteligencija neće zamijeniti čovjeka, ali će nesumnjivo imati snažan utjecaj na način na koji živimo i radimo. Zato je ključno posebnu pozornost usmjeriti na pravodobnu prilagodbu i otvorenost prema ovoj dubokoj transformaciji tržišta rada kako bismo izbjegli zaostajanje za globalnim trendovima i osigurali konkurentnost u digitalnom društvu budućnosti.

1.5. Energetska tranzicija

Energetska sigurnost strateški je prioritet Bosne i Hercegovine. Geopolitička nestabilnost i ratni sukobi u Europi i svijetu dodatno ističu važnost stabilne opskrbe energijom i potrebu za jačanjem energetske sigurnosti. Sustavno ulaganje u diverzifikaciju izvora opskrbljenosti, modernizaciju energetskih mreža i opće povećanje energetske učinkovitosti predstavljaju ključni dio energetskih politika HDZ-a BiH.

Potpisivanjem i kasnijim ratificiranjem Ugovora o uspostavi Energetske zajednice, u BiH je otpočeo proces restrukturiranja energetskog sektora i BiH se time odredila prema otvaranju elektroenergetskog tržišta i usklađivanju svoje politike i zakonodavstva s Europskom unijom. BiH se obvezala na preuzimanje i implementiranje dijelova europskog zako-

nodavstva koje će osigurati jačanje konkurentnosti, veća ulaganja, učinkovitost, sigurnost i pouzdanost opskrbe te sigurnu prilagodbu globalnim kretanjima iz područja energije.

Među prioritetima HDZ-a BiH u narednom razdoblju nalazi se i uspostava jedinstvenog sustava organiziranja skladištenja i održavanja zaliha nafte i naftnih derivata za slučaj izvanrednih okolnosti, čime bi se dodatno ojačala energetska sigurnost. Razvojem novih pravaca opskrbe i izgradnjom plinske

mreže, osobito Južne plinske interkonekcije kao dijela Jadransko-jonskog plinovoda, stvorili bi se uvjeti za sigurniju, stabilniju i konkurentniju opskrbu energijom.

Budućnost energetike pripada održivom razvoju - tranziciji na čiste tehnologije i modernu infrastrukturu u službi korištenja obnovljivih izvora. Prirodna bogatstva našeg podneblja, predvođena energijom vodnih tokova, potencijalom sunčeve energije i vjetropotencijalom, mogu postati pokretač kružnog gospodarstva i održivijih navika u proizvodnji i potrošnji. Energetska neovisnost i stabilnost podrazumijevaju i plansku izgradnju i modernizaciju naprednih elektroenergetskih mreža prijenosa i distribucije.

Razvoj buduće elektroenergetske infrastrukture izravno ovisi o zahtjevima tržišta električne energije. Na taj proces najviše utječu projekcije rasta potrošnje i vršnog opterećenja, lokacije novih proizvodnih postrojenja te kretanja na širem tržištu Europske unije i Energetske zajednice.

HDZ BiH nastavit će predvoditi politike razvoja elektroenergetske infrastrukture s ciljem smanjenja vanjske ovisnosti, kao i jačanja otpornosti na geopolitičke, sigurnosne i tržišne poremećaje te stvaranja potrebnih predispozicija za snažan industrijski i tehnološki razvoj BiH.

2. KVALITETA ŽIVOTA

2.1. Demografska revitalizacija, obitelj i mladi

Javne politike HDZ-a BiH usmjerene na demografsku revitalizaciju, potporu obiteljima i mladima čine politike koje proizlaze iz naših temeljnih vrijednosti i uvjerenja kako je obitelj temeljna društvena jedinica.

Prema tome, HDZ Bosne i Hercegovine nastavit će realizirati strategije i politike usmjerene na povećanje nataliteta, jačanje poticajnog okruženja za obitelji i mlade, smanjenje iseljavanja i poticanje povratka hrvatske dijaspore, ali i plansku stambenu politiku.

Doplatak za djecu, kao izravna mjera pronatalitetne politike, jedan je od najvidljivijih oblika društvene potpore obiteljima u njihovom podmirivanju troškova odgoja i općoj skrbi o djeci. Sukladno, iznosi dječjeg doplatka trebaju u što većoj mjeri pokrivati troškove uzdržavanja djeteta sve do njegova osamostaljenja. Osobito je važno da takva sredstva djeluju poticajno na obitelji koje se odlučuju na veći broj djece. Istovremeno, potrebno je dodatno unaprijediti sustav zdravstvene zaštite majki i djece.

Ulaganje u mlade obitelji, a osobito u djecu, ulaganje je u budući gospodarski rast zemlje. Zbog toga HDZ BiH populacijsku politiku temelji na stvaranju poticajnog ozračja za razvoj obitelji, uz poseban naglasak na usklađivanje poslovnog i obiteljskog života. Svjesni činjenice da se obitelji bez riješenog stambenog pitanja teže odlučuju na roditeljstvo ili na veći broj djece, HDZ BiH će se zalagati za implementaciju posebnog programa stambenog zbrinjavanja koje će spremno odgovoriti na sve potrebe, uslijed rastućih suvremenih izazova koji se svakodnevno reflektiraju na živote, potrebe i mogućnosti mladih obitelji.

Kako bi se izgradio dugoročno učinkovit sustav obiteljskih potpora koji će spremno doprinositi stalnom jačanju natalitetne politike, potrebno je dodatno unaprijediti i proširiti postojeće oblike pomoći obiteljima. Pritom je važno redefinirati ulogu i značaj dosadašnjeg sustava obiteljskih potpora u općinama i županijama s većinskim hrvatskim stanovništvom.

2.2. Znanost i obrazovanje

Znanost i obrazovanje temeljni su kapital svakog suvremenog društva. Za hrvatski narod u Bosni i Hercegovini, znanost i obrazovanje nose osobitu važnost u očuvanju i jačanju nacionalnih i kulturnih vrednota te ekonomskog razvoja.

Među ključnim izazovima na različitim razinama obrazovnog sustava u Bosni i Hercegovini ističu se poštivanje ustavnih nadležnosti, zakonsko reguliranje te osiguranje sustavnog i stabilnog financiranja.

HDZ BiH će nastaviti provoditi javne politike koje će pridonijeti razvoju znanosti i poboljšati organizaciju i kvalitetu obrazovanja u općinama i županijama s većinskim hrvatskim stanovništvom, odnosno u školama i na sveučilištima koji nastavu izvode po hrvatskom planu i programu i na službenom hrvatskom jeziku.

Prioriteti HDZ-a BiH u predstojećem razdoblju, kada je riječ o predškolskom, osnovnom i srednjem obrazovanju, obuhvaćat će osiguranje kvalitete obrazovanja kroz reviziju i daljnji razvoj postojećih nastavnih planova i programa, kao i kroz praćenje i vrednovanje procesa u predškolskom, osnovnom i srednjem odgoju i obrazovanju. Posebna pozornost bit će usmjerena na uspostavu sustava evaluacije i

monitoringa kvalitete obrazovnih procesa, razvoj kvalifikacijskog okvira, unaprjeđenje obrazovanja odraslih i cjeloživotnog učenja te kontinuirano sudjelovanje u međunarodnim istraživanjima iz područja obrazovanja. Putem nadležnih ministarstava obrazovanja od osobite će važnosti biti dodatno intenziviranje stručnog usavršavanja nastavnog i nenastavnog osoblja, uz osiguravanje širokog raspona dostupnih programa obuka.

Naš strateški cilj odnosi se na jačanje uloge visokoškolskih ustanova koje nastavu izvode na hrvatskom jeziku, ponajprije Sveučilišta u Mostaru. Poseban naglasak stavit će se i na dodatno podizanje kvalitete nastavnog procesa i znanstveno-istraživačkog rada, kao i na snažnije uključivanje domaćeg obrazovnog sustava u međunarodne projekte. Ključno je osigurati da se visoko obrazovanje na sve tri razine studija, preddiplomskoj, diplomskoj i poslijediplomskoj, temelji na ishodima učenja te da bude usklađeno s potrebama zajednice, tržišta rada i ukupnog društvenog razvoja.

2.3. Zdravstvena i socijalna zaštita

Kako bi se dugoročno ostvario cilj prosperitetnog društva, nužno je nastaviti provoditi politike koje svakodnevno doprinose kvaliteti života svakoga pojedinca. U općoj kvaliteti, zdravstvena skrb te solidarnost prema svima, a osobito najugroženijim društvenim skupinama zauzimaju strateško mjesto u promišljanju nacionalne i državne politike BiH.

Daljnje unaprjeđenje zdravstvenih politika bit će usmjereno prema više ključnih područja: informatizaciji zdravstvenog sustava, boljoj dostupnosti i ravnomjernijoj raspodjeli zdravstvenih usluga, jačanju primarne, sekundarne i tercijarne zdravstvene zaštite, osiguravanju financijske stabilnosti zdravstvenog sustava te snažnijem razvoju preventivnih zdravstvenih programa i mjera.

Informatizacija i digitalizacija zdravstva, uključujući uvođenje elektroničkih zdravstvenih kartona, bit će među najvažnijim pokretačima poboljšanja zdravstvene zaštite kao integralni dio politika u postizanju potpuno modernog zdravstva. Digitalna razmjena podataka između svih sudionika zdravstvenog sustava omogućit će veću učinkovitost, bolju povezanost i dodatnu vrijednost u pogledu kvalitete zdravstvene skrbi. Dostupnost i ujednačenost zdravstvenih usluga unaprijedit će se razdvajanjem medicinskih i nemedicinskih usluga, usklađivanjem listi lijekova te poduzimanjem mjera za kvalitativno unaprjeđenje uvjeta i preveniranje odlaska medicinskog kadra iz zdravstvenog sektora BiH.

Jačanje sekundarne i tercijarne zdravstvene zaštite provodit će se kroz više razina djelovanja. Poseban naglasak stavit će se na daljnje jačanje Sveučilišne kliničke bolnice Mostar, bolje međužupanijsko povezivanje zdravstvenih ustanova radi optimizacije njihova rada, postupno uvođenje transplantacijskih programa, povezivanje sa zdravstvenim ustanovama u susjedstvu putem IPA prekograničnih programa te razvoj lječilišnog turizma. Kontinuiran razvoj preventivnih zdravstvenih programa i mjera, s ciljem podizanja ukupne kvalitete zdravstvene zaštite, i u predstojećem razdoblju će predstavljati jedan od najistaknutijih prioriteta zdravstvene politike. U provođenju navedenih prioriteta, dugoročna održivost zdravstvenog sustava, kroz kombinirano djelovanje postojećih i planiranih modela financiranja, nastavit će zauzimati središnju ulogu za HDZ BiH.

U području socijalne zaštite djelovanje je potrebno usmjeriti prema smanjenju rizika od siromaštva i ublažavanju nejednakosti u društvu. Rast inflacije posebno snažno pogađa socijalno najugroženije skupine stanovništva, zbog čega je važno dodatno ih prepoznati i osmisliti ciljane mjere kojima će se osigurati njihova bolja zaštita. Umirovljenici predstavljaju jednu od najranjivijih skupina u društvu, pa je stalna skrb o poboljšanju njihova socijalnog položaja neophodna.

Prioritetne politike HDZ-a BiH bit će usmjerene na poboljšanje sustava raspodjele javnih sredstava

namijenjenih zaštiti socijalno ugroženih skupina, jačanje centara za pružanje socijalne skrbi, poticanje razvoja socijalnog poduzetništva te osnaživanje programa prevencije svih oblika nasilja.

Očuvanje dostojanstva svakoga čovjeka, osobito pripadnika najranjivijih društvenih skupina, zauzima izuzetnu važnost za HDZ BiH i društveno tkivo Bosne i Hercegovine. Pravovremena, sveobuhvatna i kvalitativna implementacija najsuvremenijih zdravstveno-socijalnih mjera nastavit će biti jedan od temeljnih stupova naše politike.

2.4. Zaštita dostojanstva hrvatskih branitelja

Zaštita dostojanstva hrvatskih branitelja, očuvanje vrijednosti proizišlih iz pobjedničkog Domovinskog rata te čuvanje istine o Domovinskom ratu kao oslobodilačkom i obrambenom ratu, koji predstavlja jedan od temelja neovisnosti Bosne i Hercegovine, trajno su opredjeljenje hrvatske nacionalne politike u BiH. Kao i do sada, snažno ćemo se i odlučno protiviti svakom pokušaju narušavanja ugleda, časti i dostojanstva hrvatskih branitelja.

Prioriteti HDZ-a BiH u narednom razdoblju obuhvaćat će poticanje infrastrukturnih i programskih ulaganja s ciljem jačanja institucija i tijela koja se bave pitanjima braniteljske populacije na svim razinama izvršne i zakonodavne vlasti.

Posebna pozornost bit će usmjerena na daljnje unaprjeđenje zdravstvene zaštite branitelja i članova njihovih obitelji, poticanje njihova uključivanja u gospodarske aktivnosti i tržište rada te kontinuirano poboljšavanje zakonskih rješenja kako bi se osigurao kvalitetniji i pravedniji status hrvatskih branitelja.

2.5. Kultura, mediji i sport

Bogata kulturna baština hrvatskog naroda u Bosni i Hercegovini važan je dio nacionalnog identiteta Hrvata, ali istodobno i sastavni dio ukupnog kulturnog identiteta Bosne i Hercegovine. Kulturna politika hrvatskog naroda treba biti usmjerena na očuvanje, predstavljanje i turističku valorizaciju hrvatske kulturne baštine u BiH, koja se ogleda u iznimno vrijednim spomenicima materijalne kulture, ali i u posebnostima nematerijalne kulturne baštine.

Neizostavni dio politike kulturnog razvoja je i infrastrukturno i programsko ulaganje u razvoj kulturnih institucija od nacionalnog značaja. U tom smislu, primarni cilj predstojećeg djelovanja jest dovršavanje kapitalnog projekta izgradnje Hrvatskog narodnog kazališta u Mostaru, kao središnjeg kulturnog doma hrvatskoga naroda i njegovih srodnih institucija.

Mediji imaju izuzetno značajnu ulogu u suvremenom društvu. Oni su važni sudionici društvenih procesa, pokazatelj razine demokratskog razvoja,

prostor za javnu raspravu te institucije čija je temeljna zadaća pravodobno, istinito i nepristrano informiranje javnosti. Zbog toga poticanje razvoja medija i osiguravanje uvjeta za njihov rad predstavlja jedan od važnih strateških ciljeva. Prioriteti HDZ-a BiH u narednom razdoblju uključivat će transformaciju javnog RTV sustava Bosne i Hercegovine te jačanje RTV Herceg-Bosne.

Strateški pristup razvoju sporta i rekreacije ima za cilj stvoriti održivi okvir za izgradnju aktivnog, zdravog i produktivnog društva, društva koje njeguje i podupire snažan razvoj svojih iznimnih sportskih talenata. U razvoju prilika, poticaja i prateće infrastrukture, HDZ BiH poseban će naglasak staviti na očuvanje i potporu sportskih izvrsnosti te, na osobit način, na implementaciju mjera koje će poticati na bavljenje sportom, posebno djece i mladih kao ključnog elementa razvoja kvalitete života.

2.6. Zaštita prirodnih resursa

Zaštita i očuvanje jedinstvenog prirodnog nasljeđa jedan su od temelja dugoročnog i održivog razvoja Bosne i Hercegovine. Bogato prirodno nasljeđe Bosne i Hercegovine predstavlja značajnu komparativnu prednost koja, uz odgovorno i učinkovito upravljanje, može prerasti i u važnu konkurentsku prednost.

Jednu od najvažnijih prirodnih vrijednosti Bosne i Hercegovine predstavlja njezina iznimna biološka raznolikost. Ona ima neprocjenjiv značaj za opstanak i daljnji razvoj društva, jer izravno utječe na zdravlje ljudi, kvalitetu života zajednice, ali i na

mogućnosti gospodarskog napretka pojedinih područja.

Radi zaštite prirodnih resursa potrebno je provoditi javne politike koje će osigurati njihovo korištenje, kao i korištenje usluga ekosustava, u skladu s biološkom produktivnošću i kapacitetima okoliša.

3. RAVNOPRAVNOST I SIGURNOST

3.1. Društvo ravnopravnih naroda

Bosna i Hercegovina može biti održiva jedino kao državna zajednica triju potpuno ravnopravnih, suverenih i konstitutivnih naroda - Hrvata, Srba i Bošnjaka - zajedno sa svim drugim građanima koji u njoj žive.

U Bosni i Hercegovini potrebno je graditi društveno ozračje u kojem će se poštovati i uvažavati sve različitosti, posebnosti te individualna i kolektivna prava. Društvene različitosti i njihovo odgovarajuće uređenje kroz Ustav i izborno zakonodavstvo ne predstavljaju produbljivanje podjela, nego su važan preduvjet za izgradnju funkcionalnije, stabilnije i dugoročno održive Bosne i Hercegovine.

Zalažemo se za racionalnije uređenu Bosnu i Hercegovinu, ustrojenu u skladu s načelima federalizma i konsocijacijske demokracije uz dosljednu operacionalizaciju temeljnog načela iz preambula Daytonskog ustava o konstitutivnosti naroda. Sukladno, nastavit ćemo se dosljedno zalagati za izvorna ustavna načela postignuta i ostvarena u Washingtonskim i Daytonsko-pariškim sporazumima, te se odlučno suprotstaviti svim inicijativama koje za cilj ili posljedicu imaju dekonstituiranje hrvatskoga naroda u BiH. Odlučno ćemo se protiviti modelima lažnog „građanskog univerzalizma", koji se u praksi često očituju kao oblik nacionalizma najbrojnijeg naroda.

Ostajemo čvrsto opredijeljeni provedbi svih relevantnih odluka Ustavnog suda BiH i Europskog suda za ljudska prava, a napose potpunoj i žurnoj implementaciji presude Ustavnog suda BiH u predmetu „Ljubić" (U-23/14) koja podrazumijeva promjenu Izbornog zakona BiH kako bi se ostvarilo legitimno predstavljanje. Legitimno predstavljanje mora biti zaštićeno i utemeljeno na demokratskom izboru onih koje predstavlja i čije se interese zastupa i to na svim administrativno-političkim razinama.

U prethodnim pregovaračkim procesima, hrvatski pregovarački tim ponudio je niz konkretnih prijedloga za izmjene i dopune Izbornog zakona kao i ograničene izmjene Ustava BiH. Svi ponuđeni prijedlozi su bili u potpunosti usklađeni s presudama Europskog suda za ljudska prava i Ustavnog suda BiH.

Nužne izmjene Izbornog zakona i ograničene ustavne promjene moraju osigurati punu jednakopravnost hrvatskoga kao ustavotvornog i konstitutivnog naroda te uključivati izmjene koje će omogućiti punu implementaciju odluke Ustavnog suda BiH u predmetu „Ljubić" (U-23/14), izmjene koje će osigurati jednak utjecaj sva tri konstitutivna naroda na izbor legitimnih predstavnika u Predsjedništvo BiH, izmjene koje će ukloniti diskriminaciju u svezi s mogućnošću kandidiranja u skladu s odlukama Europskog suda za ljudska prava, izmjene koje će osigurati da za odluke u Domovima naroda, osim opće, bude potrebna i natpolovična većina predstavnika svakog od konstitutivnih naroda, izmjene koje će izjednačiti ovlasti Zastupničkih domova i Domova naroda u potvrđivanju izvršne vlasti, izmjene koje će osigurati da za donošenje odluka u entitetskim vladama bude nužna i podrška minimalno trećine predstavnika svakog od konstitutivnih naroda u vladi.

HDZ BiH će nastaviti dosljedno djelovati na stvaranju stabilnog političkog sustava koji se temelji na vladavini prava, jer je to jedan od ključnih preduvjeta za izgradnju suvremene demokratske države usklađene s najvišim europskim standardima.

3.2. Reforma pravosuđa i borba protiv korupcije

Kao složeno uređena država s kompleksnom pravosudnom strukturom, Bosna i Hercegovina se suočava s brojnim izazovima i zaprekama u procesu jačanja pravnog sustava.

Provedba reformi dugotrajan je, složen i postupan proces koji zahtijeva otvoren dijalog svih dionika, kao i spremnost na kompromis i etapno djelovanje u postizanju neovisnog i učinkovitog pravosudnog sustava. Ključni prioriteti za HDZ BiH uključuju: nastavak smanjenja broja neriješenih predmeta i skraćivanje trajanja sudskih postupaka kroz povećanje učinkovitosti, poboljšanje poslovnih procesa u pravosudnim institucijama, unaprjeđenje rada i pravnog okvira panela te drugih mehanizama za usklađivanje sudske prakse u građanskim, kaznenim i upravnim predmetima u BiH, kao i daljnju optimizaciju i digitalizaciju usluga i procesa.

HDZ BiH svoje će djelovanje usmjeriti prema mjerama koje obuhvaćaju prevenciju, otkrivanje, procesuiranje, koordinaciju i represiju u borbi protiv korupcije. Posebna pozornost posvetit će se po-

boljšanju zakonodavnog okvira, jačanju kapaciteta nadležnih institucija, provedbi obuka te podizanju razine javne potpore za učinkovitu borbu protiv korupcije. Jedan od važnih ciljeva bit će i izgradnja funkcionalne, transparentne i otvorene javne uprave, koja će na svim razinama vlasti moći učinkovito odgovarati na potrebe društva, doprinositi boljoj kvaliteti života građana i poticati gospodarski razvoj zemlje. Uz znanje i stručne vještine kao temeljne kriterije za zapošljavanje i napredovanje u javnim institucijama, potrebno je sustavno ulagati u obuku i stručno usavršavanje državnih službenika kako bi

mogli pravodobno i kvalitetno odgovoriti na stalne promjene u okruženju.

Prioriteti HDZ-a BiH u predstojećem razdoblju obuhvaćat će i dosljedno poštivanje pravnih načela u svim sudskim postupcima, snažniju borbu protiv korupcije, izgradnju djelotvornog i neovisnog pravosuđa te razvoj učinkovitije javne uprave.

3.3. Jačanje unutarnje sigurnosti

Sve izraženija potreba za jačanjem suvremenog sigurnosnog okruženja postaje jedan od najistaknutijih izazova današnjeg vremena. Globalna ratna zbivanja, energetske krize, hibridne prijetnje i migracijski pritisci stvaraju okolnosti koje mogu dovesti do ozbiljnih sigurnosnih prijetnji. U takvom kontekstu, sigurnosne i policijske agencije sve više dobivaju ulogu sudionika u međunarodnim sigurnosnim aktivnostima, uz posebno značajnu zadaću u očuvanju unutarnje sigurnosti.

Prioriteti HDZ-a BiH u narednom razdoblju obuhvaćat će integrirano upravljanje granicama, zaštitu sigurnosti stanovništva, teritorija i materijalnih dobara, kao i jačanje kibernetičke sigurnosti. Poseban naglasak stavit će se na borbu protiv radikalizma, ekstremizma i terorizma, ali i na povećanje sposobnosti za koordiniran, brz i učinkovit odgovor na sigurnosne rizike koji mogu ugroziti građane. Jedan od ključnih ciljeva bit će i jačanje kapaciteta te otpornosti sustava za upravljanje krizama i rizicima od katastrofa, na svim razinama i u svim fazama djelovanja. Posebna pozornost usmjerit će se prema razvoju učinkovitog sustava protupožarne zaštite, uz punu suradnju sa susjednom Republikom Hrvatskom u provedbi projekata iz ovoga područja.

U području upravljanja kriznim situacijama i dalje postoje brojni nedostaci, osobito kada je riječ o komunikaciji i koordinaciji. Ti se izazovi odnose i na zakonski okvir za upravljanje katastrofama na različitim razinama javne uprave, ograničenja postojećih strateških dokumenata te na nedovoljnu učinkovitost programa i kapaciteta Civilne zaštite. Zbog toga je potrebno dalje razvijati sustav i model upravljanja smanjenjem rizika od katastrofa koji će se temeljiti na multisektorskom pristupu, usklađenoj vertikalnoj i horizontalnoj koordinaciji između i unutar institucija, kao i na primjeni suvremenih alata i tehnologija utemeljenih na znanju i specifičnim stručnim vještinama.

U vremenu značajnih geopolitičkih promjena i porasta hibridnih prijetnji, zaštita kritične infrastrukture prometa, telekomunikacije, energetike te digitalnih i drugih sustava predstavlja nezaobilazan prioritet ukupne sigurnosne politike. Borba protiv cyber napada, dezinformacija i utjecaja vanjskih poticaja bit će ključna u otklanjanju postojećih i potencijalnih ranjivosti unutarnjeg sigurnosnog sustava, uz neophodnu modernizaciju sigurnosti i jačanja otpornosti BiH.

3.4. Ravnomjeran regionalni razvoj

Ravnomjeran, održiv i ubrzan regionalni razvoj nosi rastuću važnost za Bosnu i Hercegovinu. Uzimajući u obzir nadležnosti te različite specifičnosti, potencijale i potrebe pojedinačnih lokalnih zajednica, kao i važnost njihovog decentraliziranog, ubrzanog i učinkovitog upravljanja, daljnja ulaganja u regionalne i lokalne prioritete te njihovu uspješnu implementaciju predstavljaju važan stup u ukupnom djelovanju HDZ-a BiH.

Potpisivanjem Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju s Europskom unijom, Bosna i Hercegovina preuzela je obavezu unaprjeđenja politika koje se odnose na regionalni i lokalni razvoj. Sukladno, potrebno je dalje jačati planske i intervencijske mjere usmjerene na poboljšanje životnog standarda, kvalitete uvjeta života te razvoj infrastrukture u ruralnim područjima. Provedbom politika integriranog regionalnog razvoja doprinijet će se učinkovitijoj javnoj upravi i kvalitetnijim javnim uslugama, osobito u područjima obrazovanja, zdravstvene zaštite, socijalnih usluga, socijalne uključenosti, regionalnog prometa, urbanog razvoja i kulture.

U procesu pripreme i provedbe razvojnih projekata namijenjenih financiranju iz fondova Europske unije posebno je važno unaprijediti koordinaciju između županija i jedinica lokalne samouprave. To uključuje pružanje potpore u pripremi razvojnih projekata, lokalnih projekata u ruralnim i ugroženim područjima, kao i strateških projekata od šireg značaja. Istodobno je potrebno jačati ljudske potencijale na lokalnoj i županijskoj razini kako bi se osigurala učinkovitija priprema projekata i uspješnije korištenje sredstava iz fondova Europske unije.

3.5. Ubrzanje EU i NATO puta

Punopravno članstvo Bosne i Hercegovine u Europskoj uniji i Sjevernoatlantskom savezu predstavljaju dva najvažnija vanjskopolitička cilja Hrvatske demokratske zajednice BiH. Bosna i Hercegovina, kao europsko društvo, mora biti u potpunosti, isključivo i trajno usidrena u zapadnim tekovinama te pripadajućim vrijednostima i prioritetima njihovog djelovanja.

Prisjećajući se kako je upravo pod vodstvom HDZ-a BiH Bosna i Hercegovina ostvarila dosadašnje povijesne iskorake na EU i NATO putu, nastavit ćemo spremno predvoditi integracijske procese i snažnu suradnju s našim europskim i međunarodnim partnerima. Kao država koja je potpisala Sporazum o stabilizaciji i pridruživanju s Europskom unijom, te podnijela zahtjev za članstvo i stekla status zemlje kandidata, Bosna i Hercegovina mora užurbano pristupiti daljnjem provođenju reformskih prioriteta te, po njihovoj implementaciji, i pristupanju navedenim organizacijama.

Sigurnost Bosne i Hercegovine ne može se promatrati samostalno od njezinog šireg regionalnog, europskog i globalnog prostora. Poštujući potrebu postizanja unutarnjeg konsenzusa o konačnoj odluci pridruživanja Sjevernoatlantskom savezu, članstvo Bosne i Hercegovine u NATO-u ostaje prioritetni cilj HDZ-a BiH uz istodobno i potpuno usuglašavanje s vanjskom i sigurnosnom politikom EU-a. Kroz dugogodišnju prisutnost i suradnju u Bosni i Hercegovini, NATO je značajno pridonio izgradnji nadležnih institucija, osobito Oružanih snaga BiH. Taj se doprinos posebno očituje kroz stalni razvoj i unaprjeđenje interoperabilnosti s NATO-om u vojnim i obrambenim područjima.

Napredak na EU i NATO putu zahtijeva politički dijalog, provedbu reformi i zajedničko djelovanje svih razina vlasti, a na osobit način i suradnju s međunarodnim partnerima, poglavito s Republikom Hrvatskom kao najsnažnijim i dokazanim partnerom u izgradnji EU i NATO budućnosti Bosne i Hercegovine.

Cijeneći kako su pripadnici hrvatskoga naroda u Bosni i Hercegovini građani Europske unije te snažni podupiratelji EU i NATO perspektive BiH, nastavit ćemo se snažno zalagati i implementirati sve potrebne korake u konačnom ostvarenju članstva u

navedenim savezima, uvažavajući kako se pregovarački procesi temelje na unutarnjoj stabilnosti političkog dijaloga i funkcionalnosti institucija koji su trajno oslonjeni na osnovni i natkrovljujući ustavni princip ravnopravnosti tri konstitutivna naroda.

Za ono što vrijedi.